

CENTRALE COMMISSIE VOOR DE STATISTIEK

Jaarverslag 2007

28 maart 2008

CCS

CENTRALE COMMISSIE VOOR DE STATISTIEK

INHOUD	1
I INLEIDING	2
II HET PROGRAMMA VAN HET CBS	3
1. Realisatie reguliere werkprogramma 2007	3
2. Bijzondere projecten 2007	3
3. Begroting en Werkprogramma 2008	4
III DE BEDRIJFSVOERING VAN HET CBS	5
1. Bedrijfsvoering 2007	5
2. Jaarrekening CBS 2007	5
3. Specifieke aandachtspunten CCS 2007	5
4. Jaarverslag CBS 2007	6
5. Specifieke aandachtspunten CCS 2008	6
IV BESTUURLIJKE TAKEN	7
1. Inleiding	7
2. Toezicht op het verminderen van administratieve lastendruk	7
3. Toezicht op het vermijden van mededinging	9
4. Toezicht op toegang tot microdata	10
5. Bevorderen van de statistische informatievoorziening van overheidswege	11
V ORGANISATIE CCS EN PERSONALIA	13
1. Algemeen	13
2. Organisatie en informatievoorziening	13
3. Procedures	14
4. Personalialia	14

CCS

CENTRALE COMMISSIE VOOR DE STATISTIEK

I INLEIDING

De Centrale Commissie voor de Statistiek is een zelfstandig bestuursorgaan. Zij stelt het statistisch meerjaren- en jaarprogramma van het CBS vast op voordracht van de directeur-generaal van de statistiek.

Daarnaast houdt de CCS toezicht op de bedrijfsvoering van het CBS. De directeur-generaal van de statistiek stelt de begroting en de jaarrekening van het CBS vast "in overeenstemming met de CCS" en de CCS keurt het jaarverslag van het CBS goed.

Tussentijds kan worden bijgestuurd op basis van de kwartaalrapportages en de halfjaarrapportage die specifiek ten behoeve van de minister van EZ wordt opgesteld.

Ten slotte heeft de CCS nog een aantal bijzondere taken ten opzichte van het CBS zoals het toezicht op het beperken van de administratieve lastendruk, het vermijden van ongewenste mededinging en het beschikbaar stellen van microdata. Naast dit alles dient de CCS de coördinatie van de statistiek van overheidswege te bevorderen.

In dit jaarverslag komt de uitvoering van alle taken van de CCS over 2007 aan de orde. Het verslag volgt de regels zoals die in de wet ten aanzien van het jaarverslag zijn opgenomen. Het CBS doet in zijn eigen jaarverslag inclusief jaarrekening verslag van zijn activiteiten.

(<http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/organisatie/corporate-informatie/default.htm>)

De CCS constateert dat het CBS in 2007 zijn jaarplan heeft gerealiseerd binnen de vastgestelde begroting. Zij dankt de directeur-generaal van de statistiek en zijn medewerkers voor hun inzet in het afgelopen jaar en voor de manier waarop zij werd voorzien van informatie en ondersteuning.

Op de terreinen waarop de CCS toezicht uitoefent is vooruitgang geboekt. De lastendruk is verminderd, en het gebruik van CBS microdata is toegenomen, Het CBS handelt binnen het door de CCS vastgestelde Beleidskader wat betreft het vermijden van ongewenste mededinging. Ook vindt meer samenwerking en coördinatie plaats bij de statistische informatievoorziening van de overheid.

mr. J.N. van Lunteren, voorzitter

drs. P. Spannenburg, secretaris

CCS

CENTRALE COMMISSIE VOOR DE STATISTIEK

II HET PROGRAMMA VAN HET CBS

De CCS keurt het statistisch programma van het CBS goed op voorstel van de directeur-generaal van de statistiek. De inhoud dient te passen binnen de kaders van het lopende meerjarenprogramma (2004-2008) en de begroting.

1. Realisatie reguliere werkprogramma 2007

Het CBS realiseerde in 2007 vrijwel de gehele geplande output. Problemen bestonden in het bijzonder waar gebruik moest worden gemaakt van dataleveranties in het kader van de uitvoering van de Wet WALVIS, die het gedeelde gebruik van door bedrijven aangeleverde data regelt. De realisatie van de publicatiekalender was, mede daardoor, niet geheel volgens de planning. Er werd niet volledig voldaan aan de termijnen voor invulling van de Europese verordeningen. De leveranciers hebben maatregelen genomen voor verbetering van de dataleveranties. Daarnaast was door de revisie 2001 van de Nationale Rekeningen de afwijking van de kwartaalcijfers van de ramingen groter dan gewenst. Dit effect zal nog enige tijd voortduren. Bij de prestatie-indicator Risico-analyse statistieken wordt een risico bij de statistiek Internationale Handel genoemd. Het CBS heeft maatregelen genomen om het proces versneld te verbeteren.

Het CBS scoort positief op de meeste prestatie-indicatoren voor 2007 (zie voor details het Jaarverslag 2007 van het CBS).

De voortgang van de uitvoering van het werkprogramma kwam telkens bij de behandeling van de kwartaalrapportages aan de orde. Op 29 juni is in het kader van de behandeling van de hoofdlijnen voor het jaarplan 2008 in het bijzonder de voortgang van de speerpunten uit het meerjarenprogramma 2004-2008 besproken. In de overige vergaderingen is telkens op de stand van zaken van één speerpunt in het bijzonder ingegaan.

In lijn met het bestaande beleid ging het CBS in 2007 met organisaties op diverse terreinen samenwerkingsverbanden aan. Voorbeelden zijn het afsluiten van raamovereenkomsten met de ministeries van VROM en V&W, waaronder verschillende samenwerkingsprojecten op het terrein van wonen en mobiliteit (dataverzameling en –analyse) zullen worden uitgevoerd. Ook het afsluiten van een overeenkomst met de Kamers van Koophandel Nederland, VNO-NCW en het Economisch Instituut voor de Bouwnijverheid over het gezamenlijk uitvoeren van conjunctuurenquêtes is een belangrijke mijlpaal. Dit draagt bij aan een effectievere benutting van de beschikbare informatie en levert meer relevante output op voor de gebruikers. Bovendien zal de administratieve lastendruk voor personen en het bedrijfsleven hierdoor kunnen verminderen.

2. Bijzondere projecten 2007

In 2007 is de strategie en daaruit voortvloeiend het Meerjarenprogramma 2009-2013(MJP) voor het CBS beschreven. Kern van het nieuwe MJP is dat het CBS zich meer nog dan nu het geval is zal richten op samenwerking met departementen, overheden en wetenschappelijke instellingen en nog betere benutting van het beschikbare statistisch materiaal.

In het procesvernieuwingsprogramma (Masterplan) zijn belangrijke stappen gezet. Het overall-programma is gesplitst in een aantal specifieke onderdelen, te weten Herontwerp economische statistieken (HEcS) waarbij de gehele statistische keten van bronstatistieken tot de Nationale Rekeningen is betrokken, en het programma Waarnemen, een generieke dienst die wordt ontwikkeld en die tenslotte wordt ingezet voor alle waarneemactiviteiten van het CBS.

CCS

CENTRALE COMMISSIE VOOR DE STATISTIEK

In de loop van het jaar is gestart met de verhuizing van de rekencentra naar de hoofdlocatie van het Kadaster in Apeldoorn. Rond de jaarwisseling van 2007-2008 is daadwerkelijk begonnen met het overbrengen van de data vanuit Voorburg. In de tweede helft van 2008 zullen de data uit Heerlen volgen. Voor het rekencentrum wordt een uitwijkvoorziening gerealiseerd.

De ontwikkeling in de doelmatigheid van de statistiekproductie is een belangrijk onderwerp. Het CBS heeft in 2007 eerste stappen gezet voor het formuleren van een op output geënt kostprijsmodel in samenwerking met KPMG. Met het ministerie van EZ is daarover contact. Daarbij zullen de relaties tussen de producten van het CBS (de output) en de verbruikte middelen (arbeidstijd en geld) inzichtelijk worden gemaakt. Het model zal in 2009 operationeel moeten worden. Binnen het CBS lopen pilots ter voorbereiding op de invoering. In de maartvergadering van 2008 zal de CCS weer worden geïnformeerd over de stand van zaken.

Naast de weergave van de financiële ontwikkeling in de jaarrekening, belicht het CBS in zijn eigen jaarverslag de doelmatigheid aan de hand van een verzameling prestatie-indicatoren vanuit verschillende perspectieven.

Het CBS heeft in 2007 een bijzondere inspanning verricht op het terrein van de werving van medewerkers. Deze inspanningen hebben succes opgeleverd (zie ook hoofdstuk III onder 3 van dit verslag).

3. Begroting en werkprogramma 2008

In het Meerjarenprogramma (MJP) 2004-2008 staan de statistische voornemens voor die jaren. Het Werkprogramma 2008 is de vijfde en laatste jaar van dit MJP. De CCS neemt bij haar beoordeling van de voorstellen voor het jaarprogramma het MJP als uitgangspunt. De CCS baseert zich verder bij haar keuze op de onderbouwing door de directeur-generaal van de statistiek van de door hem gedane voorstellen. De directeur-generaal van de statistiek voert met zijn organisatie het programma uit.

Op 23 november 2007 stelde de CCS het werkprogramma en de begroting voor het CBS voor 2008 vast. Deze vormen samen het CBS Jaarplan 2008.

In 2008 zijn 120 arbeidsplaatsen toegewezen aan de statistische speerpunten; dat is ruim 20 meer dan in 2007. Het speerpunt Benchmarking bedrijven is vervallen als afzonderlijk aandachtspunt. Dat zal binnen de reguliere capaciteit van de desbetreffende divisie worden uitgevoerd. Vooruitlopend op het nieuwe MJP is als nieuw speerpunt Sociale samenhang opgevoerd. Naast de speerpunten zijn de belangrijkste andere statistische vernieuwingen in het jaarplan opgenomen.

Ook de risico's die van invloed kunnen zijn op de uitvoering van het programma zijn in het jaarplan beschreven.

In 2008 zal de vestiging Voorburg worden verruild voor een vestiging in Den Haag-Leidschenveen. Bovendien wordt de verhuizing van de rekencentra naar Apeldoorn afgerond. Minder zichtbaar voor de buitenwereld zal de procesvernieuwing worden voortgezet gericht op meer gestandaardiseerde methoden en tools ter verbetering van het statistisch proces, vermindering van administratieve lastendruk en efficiency. Verschillende onderdelen daarvan zullen worden geïmplementeerd.

De begroting voor 2008 geeft een verwacht resultaat van € 0,8 miljoen vóór mutatie personele voorzieningen en bij uitvoering van het programma.

CCS

CENTRALE COMMISSIE VOOR DE STATISTIEK

III DE BEDRIJFSVOERING VAN HET CBS

De directeur-generaal dient op een doelmatige en doeltreffende wijze met de beschikbare middelen om te gaan, waardoor het CBS binnen het budget een adequate statistiekproductie kan realiseren. De beoordeling van de bedrijfsvoering van het CBS baseert de Commissie op de managementinformatie van het CBS. De Commissie stelt de begroting en de jaarrekening van het CBS mede vast.

1. Bedrijfsvoering

In de afgelopen jaren is door de directeur-generaal veel aandacht besteed aan de verbetering van de bedrijfsvoering. Zoals blijkt uit de management letter van de externe accountant is de kwaliteit van de bedrijfsvoering in 2007 weer verder toegenomen. De kennis en de motivatie van de betrokken medewerkers is vooruit gegaan mede door de invoering van maandelijkse afsluitingen en betere coaching. Wel dient nog een aantal stappen te worden gezet op het terrein van inkoop en het projectenbeheer. Deze zijn opgenomen in het verbeterplan voor 2008. Zo ook de verdere verbetering van de interne controle op de totstandkoming van de niet-financiële indicatoren. Het algehele oordeel is positief.

2. Jaarrekening CBS 2007

De Jaarrekening van het CBS over 2007 laat een resultaat zien van € 2,8 miljoen negatief na dotatie aan de (reorganisatie)voorzieningen minus vrijval voorzieningen. Het resultaat uit de normale bedrijfsvoering was € 2,7 miljoen, in lijn met de begroting en de tussentijdse rapportages. De accountant heeft een goedkeurende verklaring afgegeven.

De CCS heeft in haar vergadering van 28 maart 2008 ingestemd met de Jaarrekening van het CBS over 2007. Haar mededeling daarover is opgenomen in het Jaarverslag 2007 van het CBS.

3. Specifieke aandachtspunten CCS 2007

In haar jaarverslag over 2006 heeft de CCS een aantal specifieke aandachtspunten van haar toezicht in 2007 benoemd. Hieronder worden deze behandeld.

- Het HRM-beleid en werving en mobiliteit. In 2007 heeft het CBS veel activiteiten op dit terrein ontplooid. Om de wervings- en selectieactiviteiten te stroomlijnen is een Recruitment Center opgezet en sinds mei 2007 is een nieuwe recruitment-website operationeel. De instroom van nieuwe medewerkers is in 2007 aanzienlijk hoger geweest dan in 2006. Er zijn ruim 150 nieuwe medewerkers ingestroomd. Daarmee is de doelstelling ruim gehaald. Het CBS is daarbij binnen de in het Meerjarenbeeld gegeven formatie-omvang gebleven. In het voorjaar van 2007 is een werkgeversonderzoek uitgevoerd om inzicht te krijgen wat de belangrijkste bind- en boefactoren zijn van de CBS-medewerkers. Er is een evaluatie geweest van de kwaliteit van de begeleiding van herplaatsingskandidaten. Op basis van de uitkomsten van beide onderzoeken zijn acties ondernomen. Tevens zijn diverse nieuwe HRM-instrumenten geïntroduceerd. De CCS is regelmatig van de voortgang op de hoogte gehouden. Zij vindt het van groot belang dat het CBS kan participeren in de Ontwikkel- en Expertisecentra van de sector Rijk die op dit gebied ontwikkeld worden, zoals het Mobiliteitscentrum Rijk en het Expertisecentrum Arbeidsjuridisch. Ook participatie in het rijksbrede sociaal flankerend beleid ten behoeve van de benodigde uitstroom bij het CBS als gevolg van de diverse taakstellingen, is wezenlijk. Over de mogelijkheid daarvan is nog geen uitsluitel.
- De procesvernieuwing via het Masterplan. De uitvoering van dit proces is in 2005 gestart en beslaat meer jaren. Het is gericht op de vernieuwing van het statistiekproces en is daarmee van belang voor

CCS

CENTRALE COMMISSIE VOOR DE STATISTIEK

het hele CBS. In 2007 is de voortgang van de uitvoering van het Masterplan twee keer uitvoerig aan de orde geweest in de vergaderingen van de CCS. Daarbij zijn zowel de inhoudelijke voortgang als de uitnutting van het budget besproken. De koers van de uitvoering is medio 2007 aangescherpt, waarbij een aantal heldere keuzes is gemaakt. Nieuw is de samenwerking met het Kadaster in Apeldoorn waar het nieuwe rekencentrum van het CBS gevestigd wordt. De achtergrond hiervan is toegelicht. De CCS heeft het voorstel van de directeur-generaal voor een uitwijkvoorziening door middel van een verzekeringscontract met een hersteltijd na calamiteit voor de statistiekproductie van maximaal 13 weken, geaccordeerd.

- Business Proces Continuity. De aandacht voor risicoanalyse en –management is ook in 2007 prominent aanwezig gebleven. In dit kader heeft het CBS een business process continuity plan opgesteld. Dit betreft niet alleen ICT en/of apparatuur maar alle factoren en de samenhang daartussen, die van belang zijn voor een ongestoorde voortgang van de statistiekproductie. In juni is de CCS via een presentatie op de hoogte gesteld van de stand van zaken op dat moment en de aanpak die het CBS voor ogen heeft. Daarin is aangegeven welke stappen nog gezet moesten worden. In de laatste vergadering van het jaar is de CCS geïnformeerd over de voortgang
- Meerjarenprogramma en strategie. In 2007 is een strategie voor de komende jaren opgesteld en een meerjarenprogramma 2009-2013. Hierin worden de hoofdlijnen van de richting en de inhoud van het statistische beleid voor de komende jaren aangegeven. De CCS is nauw bij de totstandkoming betrokken. Een kleine commissie uit haar midden is een aantal keren geconsulteerd over de richting van de voornemens en de inrichting van het programma. In alle vergaderingen van de CCS in 2007 zijn de opeenvolgende stappen in het proces besproken: het koersdocument in maart, de strategie en hoofdlijnen in juni, en de statistisch-inhoudelijke voorstellen in september. In de vergadering van november is het Meerjarenprogramma 2009-2013 door de CCS vastgesteld. Ingevolge de CBS-wet is het voor 1 december aan de minister van EZ aangeboden. Deze zal voor 1 juni 2008 zijn standpunt over de financiële en organisatorische randvoorwaarden die in het programma zijn opgenomen, ter kennis van de CCS en de directeur-generaal brengen.
- Het beleid rond externe opdrachten. Het CBS verricht op verzoek opdrachten voor andere organisaties binnen de verschillende overheden, wetenschap, onderwijs, bedrijfsleven e.d. Daarnaast sluit het CBS steeds meer overeenkomsten met departementen om in samenwerking onderzoek uit te voeren. In het nieuwe meerjarenprogramma wordt expliciet ingezet op meer dienstverlening door het CBS in de vorm van het uitvoeren van onderzoeken, extra analyses, ondersteuning bij methodologische problemen e.d. In 2004 heeft de CCS een notitie van de DG van het CBS goedgekeurd over de wijzigingen in het beleid ten aanzien van externe projecten die voortvloeiden uit de toen nieuwe CBS-wet. Vanwege een deels andere inrichting van de externe opdrachten, vooral in samenwerkingsverbanden, en groei in externe opdrachten, heeft de CCS de directeur-generaal gevraagd te rapporteren of het beleidskader uit 2004 nog actueel is. Deze nota zal naar verwachting in de maartvergadering van 2008 door de CCS worden behandeld.

4. Jaarverslag CBS 2007

De CCS keurde in haar vergadering van 28 maart 2008 het Jaarverslag van het CBS over 2007 goed.

5. Specifieke aandachtspunten CCS 2008

De CCS zal zich in 2008 in het bijzonder op de volgende onderwerpen richten:

- Procesvernieuwing (Masterplan) projectenbeheer;
- Business continuity, i.h.b. verhuizing en Rekencentrum;
- Kostprijsmodel;
- Afhankelijkheid van derden;
- Relatie met Europa.

CCS

CENTRALE COMMISSIE VOOR DE STATISTIEK

V BESTUURLIJKE TAKEN

1. Inleiding

Volgens artikel 25 van de CBS-wet heeft de CCS drie specifieke toezichtstaken met betrekking tot het CBS. Dat zijn:

- Toezicht op de vermindering van de administratieve lastendruk door het CBS voor burgers en bedrijven;
- Toezicht op de vermindering van mededinging door het CBS met private aanbieders van vergelijkbare diensten die vanuit het oogpunt van marktwerking ongewenst is;
- Toezicht op het verschaffen van toegang door het CBS tot statistische gegevens voor het doen van statistisch of wetenschappelijk onderzoek.

Daarnaast heeft de CCS ten aanzien van de totale statistische informatie van overheidswege als taak het bevorderen van de relevantie, nauwkeurigheid en volledigheid daarvan (artikel 25 leden a en b).

De CCS dient over de uitvoering van deze (toezicht)taken te rapporteren in haar jaarverslag.

2. Toezicht op het verminderen van administratieve lastendruk

De lastendruk die door de statistiekproductie wordt veroorzaakt, wordt gemeten als aantal invuluren van de vragenlijsten door de respondenten maal gemiddelde loonkosten per uur over een heel kalenderjaar. Pas als alle enquêtes over een jaar verwerkt zijn, kan de lastendruk bepaald worden. Nu is dus de definitieve lastendruk over 2006 bekend. Er is daarnaast ook een raming van de lastendruk over 2007 gemaakt.

De meting van de feitelijke lastendruk vindt plaats door het onderzoeksinstituut EIM op basis van het door het EIM ontworpen Standaard Kosten Model. Deze meting heeft in 2006 weer plaatsgevonden na een onderbreking van 3 jaar. Ook in 2007 is weer een meting verricht.

Medio dit jaar is het definitieve cijfer over 2006 bekend geworden. Dat is bepaald op € 20,9 M. Daarmee blijkt de teruggang over de periode 2002-2006 23 % te zijn. Aan de specifieke CBS-doelstelling (4% vermindering per jaar) zoals opgenomen in de prestatie-indicator in het CBS-artikel in de EZ-begroting is meer dan voldaan. Het definitieve cijfer over 2006 wordt in het CBS-jaarverslag over 2007 gemeld, naast het voorlopige cijfer over 2007.

Het overnemen van de statistiek Internationale handel en diensten door het CBS van DNB veroorzaakt een stijging in de gemeten lastendruk bij het CBS. Doordat het CBS een andere werkwijze hanteert dan DNB (steekproefsgewijze benadering en niet integraal) en deels gebruik maakt van gegevens uit andere CBS-statistieken daalt de totale enquêtedruk aanzienlijk. Omdat is overeengekomen dat de lastendruk van deze statistiek nu geheel wordt toegeschreven aan het CBS, stijgt de specifiek aan het CBS toegerekende lastendruk daardoor wel.

Tegenover de toename van de lastendruk in 2006 als gevolg van deze wijzigingen stond een vermindering als gevolg van het stoppen van de Enquête Werkgelegenheid en Lonen. Omdat deze reductie in het derde kwartaal inging, werkt deze pas ten volle door in 2007. Ongeveer 80 000 bedrijven hoeven deze enquête niet meer in te vullen omdat de gegevens worden verkregen van de Belastingdienst en het UWV.

Het voorlopig geschatte lastendrukcijfer van de statistiekproductie over 2007 is € 19,1 M. Dat zou een reductie betekenen ten opzichte van 2002 van ongeveer 30%. Concreet heeft in 2007 een tweetal zaken invloed gehad op de reductie van de lastendruk.

CCS

CENTRALE COMMISSIE VOOR DE STATISTIEK

- Uit EIM onderzoek is gebleken dat de invultijden bij de statistiek van de buitenlandse handel in goederen in 2007 lager zijn geworden dan in 2006. Hierdoor zal een besparing van bijna € 1,5 mln in 2007 kunnen worden bereikt.
- Het feit dat de Enquête Werkgelegenheid en Lonen voor het eerst gedurende het hele jaar niet meer plaatsvindt, betekent een verdere structurele lastendrukvermindering van € 0,5 mln.

	Enquêtedruk in 2002 (x 1000)	Enquêtedruk 2006 (x 1000)	Gerealiseerde reductie		Verwachte reductie	
			2006 2002 (%)	t.o.v. 2002 (%)	2007 2002 (%)	t.o.v. 2002 (%)
Statistiek						
Internationale handel	€ 11.900	€ 11 800	1		13	
Internationale handel in diensten	€ 2.900	€ 700	75		75	
PS en KS	€ 5.900	€ 4 600	22		22	
Arbeidsmarkt	€ 2.200	€ 1 000	55		77	
Overige	€ 4.000	€ 2 800	35		35	
Totaal	€ 26.900	€ 20.900	23		30	

De cijfers over de administratieve lastendruk tot en met 2006 zijn definitief

Het CBS en de KvK en VNO-NCW hebben sinds eind 2006 gesproken over samenwerking op statistisch terrein bij de conjunctuurenquêtes. In september 2007 is ook het Economisch Instituut Bouwnijverheid bij het project betrokken, waardoor alle partijen die in Nederland betrokken zijn bij de uitvoering van de door de Europese Commissie gecoördineerde conjunctuurenquêtes in het samenwerkingsverband zitten.

Deze samenwerking is gericht op lastendrukvermindering voor de berichtgevers, maar levert ook voordelen op voor de betrokken partijen. Om de voordelen te realiseren zal allereerst een gecoördineerde conjunctuurenquête op kwartaalbasis worden opgezet, rondom de al bestaande conjunctuurenquêtes op maandbasis in de Industrie, Bouw, Detailhandel en Commerciële Diensten. Deze gecoördineerde enquête zal centraal uitgevoerd worden door het CBS en het EIB (voor de bouwnijverheid). Daardoor wordt het mogelijk de huidige enquêtering door KvK, VNO-NCW en MKB Nederland stop te zetten. Dit levert een aanzienlijke lastendrukverlichting op.

De belangrijkste mogelijkheid voor verdere reductie van de administratieve lastendruk in de nabije toekomst wordt geboden door het gebruik van bestaande registraties. Het CBS blijft daarop inzetten.

Ook in 2007 was de lastendrukvermindering onderwerp in besprekingen van de Tweede Kamer en zijn commissies en in het Kabinet. Om te beginnen was daar de motie Aptroot van oktober 2006 waarin om beëindiging van de responsverplichting op de CBS-enquêtes voor het Midden- en Kleinbedrijf werd gevraagd. In maart 2007 reageerde de Staatssecretaris van EZ op de motie middels een brief aan de Kamer.

De Staatssecretaris biedt in zijn brief uitzicht op voortgaande vermindering van de lastendruk door nog meer gebruik van bestaande bestanden, Europees geïnstigeerde lastendrukverminderingprogramma's, digitale aanlevering van gegevens aan meer overheidsinstanties tegelijk etc. Aan de kant van de 'beleefde' lastendruk wordt vooral ingezet op betere voorlichting en teruglevering van informatie.

CCS

CENTRALE COMMISSIE VOOR DE STATISTIEK

De Staatssecretaris kondigde verder een zogenaamde statistiekvakantie aan en een vermindering van 'stapeling'. Zo is door het CBS besloten om een 'statistiekvakantie' in te voeren voor vrijwel alle MKB-bedrijven met minder dan 10 werknemers. Wanneer een ondernemer heeft meegewerkt aan een enquête wordt hierdoor de kans dat dezelfde ondernemer het jaar daarop wordt geselecteerd voor dezelfde enquête sterk teruggebracht. Slechts een klein deel van deze bedrijven kan hiervan vanwege de benodigde betrouwbaarheid van de statistische informatie, niet profiteren.

Daarnaast pakt het CBS voor deze doelgroep ook de stapeling van enquêtes aan. Wanneer een bedrijf door middel van een steekproef is geselecteerd voor een enquête, wordt de kans dat het bedrijf in datzelfde jaar nogmaals wordt opgenomen in een steekproef voor een andere enquête sterk verkleind.

Bij de behandeling van de brief in de Vaste Commissie voor Economische Zaken diende mevrouw Van de Burg een nieuwe motie in. Naar aanleiding van deze motie heeft staatssecretaris Heemskerk in oktober een brief aan de Kamer gezonden waarin hij de historie en vooruitzichten van de CBS lastendruk samenvat en waarin hij nader ingaat op de statistiekvakantie en andere acties om de gevoelde lastendruk te verlagen. In de brief legt hij veel nadruk op de beleving van de lastendruk omdat de feitelijk door CBS veroorzaakte lastendruk met 0,13% van de totale door de overheid veroorzaakte lastendruk in 2006 absoluut en relatief gezien laag is.

Op verzoek van de Kamer heeft EZ een onderzoek laten doen bij branche-organisaties over de door hen gevoelde "nationale koppen" op Europese verplichtingen. Daarmee wordt bedoeld dat verplichtingen voor bedrijven op grond van Europese regels worden verzwaaard door nationale wensen toe te voegen. Daar kwam vanuit de betrokken branche een klacht over de Verkeers- en Vervoersenquêtes van het CBS naar boven. Daarbij zou de doelgroep omvangrijker zijn en zouden meer vragen gesteld worden dan noodzakelijk is vanuit de EU-verplichting. In reactie daarop heeft het CBS gesteld dat deze uitbreiding gebruikt wordt voor de ook verplichte informatie voor ministeries ten behoeve van het milieubeleid, in het bijzonder de uitvoering van het Kyoto-protocol. Daarvoor zou anders een afzonderlijke enquête moeten worden gehouden. Daarnaast is de lastendruk die uit deze enquêtes voortvloeit, de laatste jaren aanzienlijk verminderd en worden verdere mogelijkheden daartoe onderzocht. In zijn brief aan de Kamer over het onderzoek heeft de Staatssecretaris deze reactie overgenomen.

De CCS concludeert dat het CBS in de periode 2002-2006 een aanzienlijke lastendrukverlaging heeft gerealiseerd. De incidentele verhoging in 2006 ten opzichte van 2005 doet daar niet aan af. Naar verwachting is in 2007 de lastendruk door het CBS verder gedaald. Het CBS besteedt voortdurend aandacht aan het verminderen van de lastendruk en ook aan het verminderen van de gevoelde lastendruk wordt gewerkt. Aan de Tweede Kamer is uiteengezet wat de CBS op deze terreinen onderneemt. De nog resterende mogelijkheden omvatten ook het samenwerken met andere organisaties binnen en buiten de overheid bij het uitvoeren van onderzoek. Uit paragraaf 5 van dit hoofdstuk blijkt dat het CBS ook daaraan veel aandacht besteedt.

3. Toezicht op het vermijden van mededinging

De CCS heeft in haar laatste jaarverslag opgenomen dat voor 2007 onder andere het omgaan door het CBS met externe opdrachten/werk voor derden een specifiek aandachtspunt is. Het aantal samenwerkingsverbanden en opdrachten neemt de laatste jaren toe. In het MJP 2009-2013 wordt ook ingezet op meer dienstverlening; dit kan deels ook leiden tot meer betaalde dienstverlening.

De Wet op het CBS bepaalt dat het CBS werk voor derden kan uitvoeren. Daarbij is ook een aantal criteria onderscheiden waaraan het aannemen van externe opdrachten getoetst moet worden. Het voorkómen van ongewenste mededinging is er daar één van.

In 2004 is het beleid ten aanzien van werk voor derden in het licht van de toen nieuwe wet beschreven (zie ook hoofdstuk III onder 3 van dit verslag).

CCS

CENTRALE COMMISSIE VOOR DE STATISTIEK

Een softwarebedrijf heeft in vervolg op zijn eerdere juridische activiteiten tegen het CBS over de exploitatie van Blaise software een procedure aangespannen bij de gewone rechter. Blaise is een door het CBS ontwikkelde tool voor het genereren van gestructureerde vragenlijsten die in licentie wordt gebruikt door andere organisaties die grootschalige surveys houden (nationale statistische bureaus e.d.). De inzet is dat het CBS met de exploitatie van Blaise stopt en een eis van schadevergoeding. De vordering is afgewezen. Het bedrijf maakt geen gebruik van de mogelijkheid van hoger beroep.

Daarnaast is ook de organisatorische positie van Blaise binnen het CBS onderwerp van nader onderzoek. Daarbij wordt gekeken naar financiële en juridische aspecten. Bij de uiteindelijke keuze van de organisatorische inbedding van Blaise (al of niet op afstand zetten) wordt ook de bovengenoemde uitspraak meegewogen.

De CCS acht het uitvoeren van externe opdrachten door het CBS een goede zaak. Het is wel van groot belang dat het CBS zich bij zijn dienstverlening laat leiden door enerzijds de zo effectief en efficiënt mogelijke inzet van middelen bij de statistische informatievoorziening voor de overheid en anderzijds het vermijden van ongewenste mededinging. Dat vereist zorgvuldige afwegingen. De CCS is van oordeel dat het CBS zich bewust is van het belang hiervan en heeft in 2004 daarvoor het beleidskader bepaald. Zie ook blz. 6 laatste bullet.

4. Toezicht op toegang tot microdata

Volgens artikel 41 van de CBS-wet is de toegang tot microdata van het CBS beperkt tot bepaalde groepen instellingen: wetenschappelijke instituten, de planbureaus en statistische instellingen van de EU (-landen). Daarbij is er de mogelijkheid voor "onderzoeksafdelingen van ministeries en andere diensten, organisaties en instellingen, voor zover daartoe instemming van de CCS is verkregen", om ook toegang te verkrijgen.

Daarvoor dient een dergelijke instelling een verzoek in bij de directeur-generaal van het CBS. Als naar zijn mening de aanvrager daarvoor in de termen valt, leidt hij het verzoek door naar de CCS. De CCS heeft in 1997 criteria ontwikkeld waaraan de aanvrager moet voldoen. Deze betreffen in het bijzonder de onafhankelijkheid van de aanvrager van administratieve instanties en het openbaar maken van de uitkomsten van het onderzoek waarvoor de microdata worden gebruikt. Als daaraan wordt voldaan kan de CCS de DG machtigen microdata ter beschikking te stellen. Bij besluit van de CCS van 10 oktober 2003 zijn de voorzitter en de secretaris gezamenlijk gemandateerd om de DG die machtiging te verlenen.

In de vergadering van december 2006 is besloten in 2007 een evaluatie van het beleid en het proces ten aanzien van het verlenen van machtigingen uit te voeren. Dit omdat deze al in 1997 waren vastgesteld en steeds meer organisaties zich daarvoor melden. Ook zijn de technische mogelijkheden voor de beschikbaarstelling verder toegenomen. Vanwege de komende evaluatie zijn vanaf begin 2007 slechts machtigingen verleend tot 1 januari 2008.

In de vergadering van september 2007 is een notitie behandeld over de gang van zaken rond de machtigingen. Daarin werden de procedure en de criteria rond het verlenen van machtigingen door de CCS aan de DG geëvalueerd. Geconcludeerd werd dat de procedure en de criteria voldoen en dat er geen aanleiding is aanpassingen door te voeren. Daarmee worden buiten de overheid geen statistische enclaves erkend.

De organisaties die in eerste instantie toegang kregen tot 1 januari 2008, zijn nu in kennis gesteld van het feit dat hun machtiging voor onbepaalde tijd is verlengd.

In 2007 is de DG door 22 instanties benaderd met een vraag om toegang tot de CBS-microdata. Zes daarvan, particuliere instituten en internationale organisaties, zijn door de DG afgewezen en niet aan de CCS voorgelegd op grond van het niet voldoen aan het criterium dat de instelling primair een onderzoeksdoelstelling moet hebben. De functionaris Gegevensbescherming adviseerde daarom negatief.

CCS

CENTRALE COMMISSIE VOOR DE STATISTIEK

Zestien keer is het verzoek met een positieve aanbeveling voorgelegd aan de voorzitter en de secretaris van de CCS en werd een machtiging verleend.

In 2005 is een pilot begonnen voor remote access tot de microdatabestanden van het CBS. In de loop van 2006 bleek dat deze pilot succesvol was. De CCS is daarover geïnformeerd. De pilot is daarom omgezet in een structurele aanpak. Nu kunnen meer gebruikers op afstand de microdata van het CBS analyseren.

Op 31 december 2007 waren met 28 instellingen raamovereenkomsten over remote access afgesloten. Zij hebben nu de mogelijkheid om via remote access de microdatabestanden van het CBS te benaderen. Gezamenlijk voerden deze instellingen in 2007 70 projecten uit. Een aanzienlijke toename. De tevredenheid over deze faciliteit bij gebruikers is groot. Het aantal projecten dat door externe instellingen on-site in het CBS-gebouw wordt uitgevoerd nam mede daardoor af. Het aantal voor externe onderzoekers beschikbare microdatabestanden nam aanzienlijk toe.

De centralisatie van het beheer van de toegang tot microdata bij het Centrum voor Beleidsstatistiek en de invoering van remote access door het CBS hebben een duidelijke positieve invloed op het gebruik van CBS-microdata door derden. De CCS juicht deze ontwikkelingen toe en verwacht dat deze zich doorzetten.

5. Bevorderen van de statistische informatievoorziening van overheidswege

De invulling van deze taak moet mede mogelijk gemaakt worden door de uitvoering van artikel 27 van de wet waarin 'onze ministers' worden verplicht de CCS te horen, voorafgaand aan de instelling van nieuw of gewijzigd onderzoek. Aan het niet voldoen aan deze verplichting is geen sanctie verbonden. Evenals in voorgaande jaren heeft in 2007 geen enkel departement een nieuw of gewijzigd onderzoek gemeld.

Het statistisch programma van het CBS wordt zo breed en relevant mogelijk ingericht. Daarvoor onderhoudt de directeur-generaal van het CBS op diverse manieren contact met gebruikers. Met de adviesraden voor de directeuren en de directeur-generaal van het CBS is voorzien in een reguliere advisering van het CBS door 'praktijk, beleid en wetenschap' over de invulling van het statistisch programma. Daarnaast zijn er regelmatig gesprekken hierover van de directeur-generaal of de directeuren met de leiding van departementen en andere grote gebruikers.

Uit de recente jaarplannen van het CBS blijkt dat het CBS in tal van samenwerkingsverbanden met departementen, planbureaus en wetenschappelijke en onderzoeksinstellingen participeert. Dit past bij de centrale rol van het CBS van leverancier van overheidsstatistiek. In dit jaar is de samenwerking in het kader van de Veiligheidsmonitor verder uitgebreid naar het regionale niveau, waarbij het CBS de regie heeft en niet de uitvoering zoals wel op het landelijke en politieregionniveau. Ook is een raamovereenkomst voor samenwerking met het ministerie van VROM (DG Wonen, Werken en Integratie) ondertekend, waaronder onder andere een projectovereenkomst voor de uitvoering van het WoON-onderzoek wordt opgenomen. Dit onderzoek zal door het CBS worden uitgevoerd vanaf 2008. Ook met het ministerie van V&W is een convenant ondertekend en vindt intensief overleg plaats over verdergaande samenwerking.

In het concept Meerjarenprogramma 2009-2013 wordt veel nadruk gelegd op inspanningen van het CBS op het terrein van dienstverlening, samenwerking en ondersteuning van onderdelen van de overheid. Dit is een intensivering van de al door de CCS en het CBS ingeslagen weg om de coördinatietaak in te vullen via dienstverlening en samenwerking.

In haar vergadering van december 2006 heeft de CCS besloten zich per brief te richten tot de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Aanleiding was een presentatie in de vergadering over de voortgang van het MJP speerpunt Zorg. Daarbij bleek dat de bestaande internationale classificatie van ziekten (*International Classification of Diseases - ICD*) bij de invoering van de Diagnose-BehandelCombinaties niet meer verplicht hoeft te worden opgenomen door de ziekenhuizen in de dataset ten behoeve van de

CCS

CENTRALE COMMISSIE VOOR DE STATISTIEK

statistieken. Dit terwijl deze classificatie nationaal en internationaal wordt gebruikt voor de samenstelling van vergelijkbare statistieken. Het CBS en het RIVM hebben herhaaldelijk aangedrongen op het continueren van de ICD-gebaseerde ziekenhuisregistratie. Het loslaten daarvan betekent een aanzienlijke vermindering van de waarde van de (internationale) statistische informatie op dit terrein. Het verplicht stellen van de ICD betekent geen verhoging van de administratieve lastendruk.

Op 7 maart 2007 is deze brief uitgegaan. Naar aanleiding daarvan is er herhaaldelijk overleg geweest tussen vertegenwoordigers van het ministerie van VWS en van het RIVM en het CBS. Dat overleg heeft nog geen resultaat opgeleverd. De CCS betreurt dit in hoge mate en dringt aan op het zoeken naar een voor de statistische informatievoorziening acceptabele oplossing,

Ook de directeur-generaal van het CBS heeft een taak bij het bevorderen van de relevantie, nauwkeurigheid e.d. van de statistische informatievoorziening van overheidswege. Behalve uit de nationale wetgeving vloeit deze voort uit de *European Code of Practice principle 1 on professional independence: "The statistical authority, when appropriate, comments publicly on statistical issues, including criticisms and misuses of official statistics"*. In dat kader heeft de DG van het CBS via een brief bij de SG's van de departementen aandacht gevraagd voor het gebruik van zogenaamde internetpanels en websurveys. Aan de opzet van die onderzoeken kleven de nodige methodologische bezwaren. Dat levert risico's op bij het gebruik van de uitkomsten voor de onderbouwing of aanpassing van beleid. In de brief wordt ook aangeboden om in overleg met o.a. het SCP te bezien of het mogelijk is een 'loket' in te richten waar departementen en anderen advies kunnen krijgen over de methodologische achtergronden en valkuilen van onderzoeksopzetten. De eerste stappen daartoe zijn door het CBS in samenwerking met het Sociaal en Cultureel Planbureau ondernomen.

Door genoemde activiteiten en het realiseren van het nieuwe CBS meerjarenprogramma worden stappen gezet op weg naar verdere verbetering en coördinatie van de statistische informatievoorziening van overheidswege. De CCS is van oordeel dat de kwaliteit, effectiviteit en efficiency van de statistische informatievoorziening van overheidswege hiermee gediend zijn.

CCS

CENTRALE COMMISSIE VOOR DE STATISTIEK

V ORGANISATIE CCS EN PERSONALIA

1. Algemeen

Ingevolge de Kaderwet Zelfstandige bestuursorganen heeft de Minister van EZ aan de beide Kamers der Staten Generaal meegedeeld welke onder zijn departement ressorterende zbo's onder de werking van de Kaderwet zullen worden gebracht. De zbo's CBS en CCS voldoen aan het instellingsmotief 'de behoefte aan een ten opzichte van de politiek onafhankelijke oordeelsvorming op grond van specifieke deskundigheid'. Zij zullen dus onder de werking van de Kaderwet worden gebracht. Ten aanzien van de regelgeving worden geen afwijkingen van de Kaderwet voorgesteld.

Het Begeleidingsteam Kaderwet Zbo's (BTZ ofwel Commissie Gerritse) heeft geadviseerd na te gaan of er noodzaak bestaat tot handhaving van 2 zbo's bij het CBS. De minister heeft te kennen gegeven geen behoefte te hebben aan wijziging en dat per brief aan de Kamer laten weten .

2. Organisatie en informatievoorziening

Ten behoeve van haar vergaderingen stellen de voorzitter en secretaris van de CCS in overleg met de directeur-generaal van de statistiek een agenda op. Voor een deel is de agenda gebaseerd op de jaaragenda van de CCS, waarin rekening is gehouden met de wettelijke data van aanlevering door de DG aan de CCS en door de CCS aan de minister.

Op het terrein van de bedrijfsvoering heeft de CCS een *Audit Committee* ingesteld. Dit heeft tot taak om besluitvorming van de CCS op het genoemde terrein voor te bereiden. In het Audit Committee hebben leden van de CCS zitting die bij uitstek deskundig zijn op dit terrein. Tijdens de vergaderingen zijn, waar nodig, behalve de externe accountant, ook andere externe adviseurs of medewerkers van het CBS aanwezig ter toelichting van de stukken.

Ten slotte beschikt de CCS over een eigen budget om zo nodig specifieke onderzoeken en audits te laten uitvoeren. Van dit budget is in 2007 geen gebruik gemaakt.

Om haar taak te kunnen uitoefenen krijgt de CCS gevraagd en ongevraagd informatie van de directeur-generaal. Stukken als begroting, managementrapportages en de jaarrekening worden eerst door de directeur-generaal met het *Audit Committee* besproken, alvorens voor de plenaire vergadering te worden geagendeerd. Zo ook de halfjaarrapportage voor EZ, de managementletter en het verslag van de accountant.

Belangrijke informatie voor de CCS betreft ook de prestatie-indicatoren met streefwaarden die door de CCS zijn vastgesteld op terreinen als realisatie van het programma, kwaliteit van de uitvoering, output, financiën en personeel, klanttevredenheid. Daarbij kan de Commissie om specifieke informatie vragen.

Belangrijke onderwerpen in de plenaire vergaderingen, naast de bovengenoemde, in 2007 waren de gevolgen kabinetstaakstelling, het meerjarenprogramma 2009-2013, procesvernieuwing (masterplan), personeelsbeleid en HRM en het CBS Jaarplan 2008.

Onderwerpen die verder nog aan de orde kwamen, zijn:

- Business continuity
- Externe opdrachten
- Adviesraad berichtgevers
- Microdatamachtigingen
- Statistische speerpunten uit het meerjarenprogramma
- Uitkomsten van het overleg van de DG met de departementen
- Bijdrage aan de EZ-begroting 2008 en EZ-jaarverslag 2006

CCS

CENTRALE COMMISSIE VOOR DE STATISTIEK

- Toegang tot microdata
- CCS bestuurlijke taken.

Ten slotte zijn in 2007 vier keer Schriftelijke mededelingen van de directeur-generaal verspreid, waarin aandacht wordt besteed aan ontwikkelingen in de statistiek, de organisatie en de contacten met derden die niet in de vergaderingen aan de orde konden komen, maar wel relevant zijn als achtergrondinformatie.

De Commissie heeft in 2007 vier keer voltallig vergaderd en het *Audit Committee* vijf keer. De voorzitter heeft nog diverse gesprekken gevoerd met de directeur-generaal en met vertegenwoordigers van het ministerie van EZ.

3. Procedures

Sinds januari 2004 bestaan Sturingsafspraken tussen de minister van EZ, de CCS en het CBS. Daarin is op basis van de Wet op het Centraal bureau voor de Statistiek en de Memorie van Toelichting de wijze van samenwerken tussen de partijen vastgelegd. Na evaluatie zijn deze begin 2006 vernieuwd. Sindsdien wordt conform deze afspraken gehandeld.

Vanuit de CCS is in het najaar van 2006 een klankbordgroep samengesteld die nader betrokken is bij de opstelling van een nieuwe strategie en een nieuw Meerjarenprogramma van het CBS. Daarvan maakten mevrouw Van Doorne-Huiskes en de heren Hogeweg en Sterks deel uit. Deze klankbordgroep is in 2007 drie keer bijeen geweest.

In de maartvergadering 2006 van de CCS is een regeling vastgesteld voor de omgang met potentieel strijdige belangen. Deze is gebaseerd op de Code goed bestuur uitvoeringsorganisaties van de Handvestgroep. De regeling is gemeld aan de minister van EZ die daarmee heeft ingestemd. Tijdens de septembervergadering van 2007 is een voorgenomen opdracht van het CBS aan ATOS Consulting goedgekeurd door de CCS. Daarbij is gehandeld in overeenstemming met deze regeling. Daarna is nog 2 keer een dergelijke procedure per email gevolgd voor het toekennen van een opdracht aan Atos Origin en voor het benoemen van Atos Interim Management tot één van de preferred suppliers van het CBS. Beide keren hebben de leden van de CCS daarmee ingestemd.

4. Personalialia

Per 31 december 2007 heeft mevrouw prof. dr. J.M. van Doorne-Huiskes de CCS verlaten wegens het eindigen van haar zittingstermijn. De Commissie heeft mevrouw prof. dr. J. Plantenga voorgedragen bij de minister als haar opvolger. De minister heeft deze aanbeveling overgenomen en mevrouw Plantenga per 1 januari 2008 benoemd tot lid van de CCS.

De samenstelling van de CCS is per 1 januari 2008:

mr. J.N. van Lunteren, voorzitter (voorzitter *Audit Committee*); senior adviseur Het Expertise Centrum; vice-voorzitter Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds
dr. J.J. van Duijn (lid *Audit Committee*); voormalig lid Raad van bestuur Robeco
drs. G.P.J. Hogeweg, adviseur van de directie van de Europese Centrale Bank
J.M.A. van Huut RA (lid *Audit Committee*); bestuursvoorzitter Mazars Paardekooper Hoffman
drs. M.B.G.M. Oostendorp (lid *Audit Committee*);
mw. prof. dr. J. Plantenga, hoogleraar *Economics of the Welfare State* aan de Universiteit van Utrecht
mw. dr. P.C. Plooij-Van Gorsel; voormalig lid Europees parlement; zelfstandig adviseur/bestuurder
prof. dr. C.G.M. Sterks, hoogleraar Economie aan de Universiteit van Groningen
prof. dr. ing. J.T.M. van der Zee, partner en directeur ATOS Consulting; hoogleraar *Business Transformation and IT* aan de Universiteit van Tilburg

CCS

CENTRALE COMMISSIE VOOR DE STATISTIEK

Het rooster van aftreden van de CCS leden is als volgt:

Van Huut	aftredend op	1-1-2009 herbenoembaar
Sterks	aftredend op	1-7-2009 herbenoembaar
Oostendorp	aftredend op	1-1-2010 herbenoembaar
Van Lunteren	aftredend op	1-1-2010 niet herbenoembaar
Hogeweg	aftredend op	1-1-2010 niet herbenoembaar
Van der Zee	aftredend op	1-7-2010 herbenoembaar
Plantenga	aftredend op	1-1-2012 herbenoembaar
Van Duijn	aftredend op	1-1-2012 niet herbenoembaar
Plooi	aftredend op	1-1-2012 niet herbenoembaar

Op 22 december 2004 heeft de minister van EZ de schadeloosstelling voor de leden van de CCS vastgesteld. De gezamenlijke schadeloosstelling van de negen leden van de CCS over 2007 bedroeg €94 000. De schadeloosstellingen komen ten laste van het budget van het CBS.

Zie ook: <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/organisatie/organisatie/centrale-commissie-voor-de-statistiek/>